

Asia: VN/25055/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. 1 § Lain soveltamisala ja tavoitteet

Huoltovarmuuden käsitteen laajentaminen kattamaan myös normaaliolojen vakavat häiriötilanteet on Jyväskylän kaupungin näkemyksen mukaan perusteltua. Riittävällä varautumisella normaaliolojen vakaviin häiriötilanteisiin voi jopa joissain tapauksissa olla mahdollista välttää poikkeusoloihin siirtyminen. Poikkeusolojen toteamisen kynnystä voidaan pitää verrattain korkeana, mistä syystä on tärkeää, että soveltamisala kattaa myös normaaliolojen vakavat häiriötilanteet.

Soveltamisalan laajentaminen koskemaan väestön toimeentuloa ja suojaamista, välttämättömien palveluiden tuotantoa sekä kriittistä infrastruktuuria laajentaa huoltovarmuuden käsitettä ja samalla varautumisen yhteensovittamista on olennainen muutos kuntien näkökulmasta. Kunnat ovat keskeinen toimija muun muassa yhteiskunnan peruspalveluiden, arjen sujuvuuden mahdollistamisen, väestön suojaamisen sekä kriittisen infrastruktuurin toimivuuden turvaajina.

Kuntien suoraan tai välillisesti omistama infrastruktuuri on yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria. Vesi- ja jätehuolto on kuntien tai kuntaomisteisten yhtiöiden toimintaa. Kuntaliiton tekemän selvityksen mukaan kunnat ovat pää- tai osaomistajina yli 80 %:ssa kaukolämpöyhtiöistä ja yli 70 %:ssa verkonhaltijoista. Sähkönsiirrossa noin 2/3 käyttöpaikoista sijaitsee kuntaomisteisten yhtiöiden jakeluverkossa (v. 2022). Lisäksi kunnat ohjaavat maankäyttöään, kaavoituksellaan ja lupakäytännöillään kaiken rakennettavan infrastruktuurin sijoittumisen.

Kunnat tuottavat palveluita, jotka mahdollistavat väestön toiminnan muissa tehtävissä niin normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissa. Tästä esimerkkeinä ovat muun muassa varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut tai kunnallisen tieverkoston ja infrastruktuurin käytön edellytykset. Väestön toimeentulon mahdollistaminen edellyttää arjen peruspalveluiden toimivuutta kaikissa olosuhteissa.

Huoltovarmuuden näkökulmasta kunnat ovat merkittäviä toimijoita, ja niiden rooli tulisikin huomioida vahvemmin huoltovarmuuslainsäädännössä. Lausunnolla olevassa lakiluonnoksessa kuntien roolia ei ole juuri huomioitu.

2. 2 § Huoltovarmuudesta vastaavat viranomaiset

Ei lausuttavaa.

3. 3 § Huoltovarmuuskeskuksen asema ja toimiala

Ei lausuttavaa.

4. 4 § Huoltovarmuuskeskuksen tehtävät

Ei lausuttavaa.

5. 5 § Pääjohtaja ja johtoryhmä

Ei lausuttavaa.

6. 6 § Työjärjestys

Ei lausuttavaa.

7. 7 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjaus

Ei lausuttavaa.

8. 8 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmä

Ei lausuttavaa.

9. 9 § Huoltovarmuuden yhteistyöryhmä

Ei lausuttavaa.

10. 10 § Huoltovarmuusneuvosto

Lakiluonnoksen mukaan enintään kolmen vuoden toimikaudeksi nimitettävä huoltovarmuusneuvosto toimii viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteistyöelimenä huoltovarmuusasioissa. Jyväskylän kaupungin näkemyksen mukaan huoltovarmuusneuvostossa tulisi olla kuntien edustus Kuntaliitosta sekä yhdestä isosta kaupungista.

11. 11 § Sektorit, poolit ja toimikunnat

Ei lausuttavaa.

12. 12 § Valtion varmuusvarastointi

Ei lausuttavaa.

13. 13 § Valtion varmuusvarastoja koskeva päätöksenteko

Ei lausuttavaa.

14. 14 § Varmuusvarastoituja lääkkeitä, lääkinnällisiä laitteita, henkilösuojaimia ja muita terveydenhuollossa käytettäviä tavaroita koskeva päätöksenteko

Ei lausuttavaa.

15. 15 § Tuotantovarausten ja suorituskyykyvarausten hankinta

Ei lausuttavaa.

16. 16 § Huoltovarmuusrahasto ja huoltovarmuusmaksu

Ei lausuttavaa.

17. 17 § Huoltovarmuusrahaston hallinto

Ei lausuttavaa.

18. 18 § Kirjanpito, tilintarkastus ja tilinpäätös

Ei lausuttavaa.

19. 19 § Lainanottovaltuus

Ei lausuttavaa.

20. 20 § Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Ei lausuttavaa.

21. 21 § Muissa laeissa säädettyt tuet ja korvaukset

Ei lausuttavaa.

22. 22 § Omaisuuden siirtyminen

Ei lausuttavaa.

23. 23 § Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus

Ei lausuttavaa.

24. 24 § Tietojenantovelvollisuus

Ei lausuttavaa.

25. 25 § Salassa pidettävän tiedon luovuttaminen

Lausunnolla olevassa lakiluonnoksessa tulee varmistaa, että Huoltovarmuuskeskuksen kokoama tilannekuva on myös kuntien viranomaisien käytettävissä. Huoltovarmuuskeskuksen kokoama tilannekuva on tärkeä osa kuntien varautumista ja valmiutta tukevaa ajantasaista tilannekuvaa.

26. 26 § Virka-apu

Ei lausuttavaa.

27. 27 § Uhkasakko

Ei lausuttavaa.

28. 28 § Huoltovarmuusrikkomus

Ei lausuttavaa.

29. 10. luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Ei lausuttavaa.

30. Muu asia, jonka haluatte tuoda työryhmän tietoon

Lausuntoaika 24.6. - 11.8.2025 osuu valmistelijoiden kesäloma-aikaan. Lisäksi kunnissa lausunnot annetaan useimmiten toimielinten toimesta, mistä syystä kesäloma-aika on erityisen hankala.

Lind Päivi
Jyväskylän kaupunki